



Dette er et felles nyhetsbrev for reformarbeidet med Leve hele livet og det nasjonale programmet for et aldersvennlig Norge.

Leve hele livet og koronasituasjonen

Før koronakrisen inntraff, rapporterte de regionale støtteapparatene om stor aktivitet og interesse for reformen. De hadde sammen med kommunene planlagt en rekke aktiviteter, i tråd med føringene og forventningene i reformen. Det ble videre rapportert at flere kommuner var i gang med å gjennomføre kartlegging og analyser av sine utfordringer og enkelte kommuner hadde allerede fattet overordnede politiske vedtak for gjennomføring av reformen.

Gjennom våren ser vi at kommunene har brukt mye ressurser til å planlegge og forberede seg på å håndtere koronasituasjonen lokalt. Det er foretatt omplassering av personell og iverksatt en rekke tiltak som innebærer at ordinær aktivitet skaleres ned. Tilsvarende har vi sett i de regionale støtteapparatene hvor nøkkelpersonell er omplassert til andre oppgaver i forbindelse med håndtering av koronasituasjonen. Det har derfor vært viktig for oss å legge opp arbeidet slik man både fra nasjonalt og regionalt nivå i minst mulig grad har belastet allerede tungt belastede kommuner.

Koronasituasjonen har, og vil fortsatt, påvirke gjennomføring av reformen. Helsedirektoratet har bedt om en rapportering fra fylkesmennene innen 15.6 med status for hva som er gjennomført av aktiviteter i regionene denne våren og foreløpige planer for høsten. Det vil også være viktig for Helsedirektoratet og resten av det nasjonale støtteapparatet å få innspill på hva vi fra nasjonalt hold bør prioritere å gjøre over sommeren for å bidra til at arbeidet gjenopptas og får nødvendig oppmerksomhet.

I stortingsmeldingen om reformen, legges det til grunn at kommunene har integrert reformen i sitt planverk i løpet av 2020. Det nasjonale støtteapparatet har utviklet ressursportal.no som en støtte i planarbeidet og de regionale støtteapparatene gir tilbud om dialogmøter med kommunene. Siden disse prosessene er forsinket vil det være naturlig at vi har ekstra oppmerksomhet på det kommunale

Nasjonal Leve hele livet-konferanse blir 18. november. Leve hele livet-prisen deles ut og det blir et spennende faglig program. Konferansen blir hel-digital og invitasjon sendes ut før sommerferien.

Aldersvennlig Norge har intervjuet sjefen for Husbanken, Osmund Kaldheim, om aldersvennlige boliger. Les mer [her](#).

GOD SOMMER!

planarbeidet utover høsten. Helsedirektoratet vurderer å tydeliggjøre føringer og forventninger til det regionale støtteapparatet når det gjelder innretningen på den regionale støtten som kommunene skal få tilbud om.

Det er varslet at de kommunene som politisk vedtar planer for gjennomføring av reformen, vil bli prioritert innenfor relevante eksisterende og eventuelle nye øremerkede tilskuddsordninger. Innfasingen av dette vil skje fra 2021. I og med at koronasituasjonen innebærer stor risiko for at mange kommuner blir forsinket i sine planprosesser, vil det også bli justert noe på kravene, slik at kommunene enten må ha vedtatt en plan eller beskrevet en prosess for hvordan og når de skal vedta en plan. For nærmere detaljer viser vi til kommuneproposisjonen for 2021 (Prop. 105 S 2019–2020).

Arbeidet med et aldersvennlig Norge

Arbeidet for et mer aldersvennlig samfunn har et bredt nedslagsfelt og retter seg i hovedsak mot oppgaver og aktører utenfor helse- og omsorgstjenesten. På innsatsområdet Et aldersvennlig Norge vil arbeidet derfor ha en bredere tilnærming der det tverrsektorielle perspektivet blir vektlagt.

Det nasjonale programmet for et aldersvennlig Norge med sine fem hovedelementer er etablert som en del av dette innsatsområdet. Programmet er lagt opp som et løpende utviklingsarbeid og retter seg mot ulike målgrupper og aktører fra individ/innbyggernivå til kommuner og nasjonale offentlige og private aktører. Støtte og veiledning på dette området må derfor rettes mot flere aktører enn det regionale støtteapparatet og kommunene.

Programmets oppgaver videreføres fra 2021 av Senter for et aldersvennlig Norge som etableres i Ålesund. Senteret er under oppbygging som en enhet i Helsedirektoratet og samlokaliseres med det nasjonale eldreombudet. Senteret skal være et kunnskaps- og utviklingsmiljø for arbeidet med aldersvennlig Norge og vil ha et eget mandat for virksomheten.

[Her finnes en presentasjon](#) av det nasjonale programmet og oppdatert status på arbeidet. Presentasjonen er til fri benyttelse.

Støtte og veiledning til det regionale støtteapparatet

Det nasjonale og regionale støtteapparatet har i oppgave å støtte kommuner og fylkeskommuner i praktisk omstillings- og implementeringsarbeid. Basert på regionalt støtteapparats behov tilbyr nasjonalt støtteapparat støtte, veiledning og opplæring. Helsedirektoratet er hovedansvarlig, KS sikrer at kommunenes interesser ivaretas og Senter for omsorgsforskning (SOF) er fagredaktører. SOF fungerer og som faglig bindeledd mellom nasjonalt og regionalt støtteapparat.

Arbeidet med veiledning og støtte bygger på et prinsipp om å være langt nok nede til å kjenne hvor skoen trykker, og samtidig tilstrekkelig orientert om overliggende mål (bottom-up-tankegang). Veiledning og støtte gis i tråd med reformens organisasjonsmodell fra nasjonalt støtteapparat til regionalt støtteapparat som støtter og veileder kommunene (train-the-trainer-modell).

På bakgrunn av innspill gjennom 2019, har det nasjonale støtteapparatet valgt å utarbeide veiledning og støtte på tre tverrgående tema først. De tre tverrgående temaene er *medvirkning*, *frivillighet* og *implementering*.

Arbeidsgrupper for hvert tema er etablert gjennom våren, og resultater fra arbeidet vil være klart før sommeren. Støtte og veiledning for planarbeid starter opp til høsten og vil ses i sammenheng med de



tverrgående temaene samt behov meldt fra regionalt støtteapparat i løpet av våren. Arbeidet med støtte og veiledning på reformens fem innsatsområder har Helsedirektoratet ambisjoner om å komme i gang med i løpet av høsten.

Arbeidsgruppen på tema *medvirkning* skal gjennom en møterekke i juni utarbeide veiledning og støtte til regionalt støtteapparat som ser på medvirkning på flere nivå og med ulike perspektiv. Arbeidsgruppen består av representanter fra Helsedirektoratet, KS og SOF. Det legges opp til dialog med representanter for målgruppen gjennom hele arbeidsprosessen.

Arbeidsgruppen på tema *frivillighet* har kommet frem til hovedprinsipper som veileder kommunene til samarbeid med lokale frivillige. Det skal nå jobbes med å formidle veiledning og støtte på tema frivillighet gjennom film i tillegg til tekstdokument. Arbeidsgruppen består av representanter fra Norges Frivilligsentraler, Frivillighet Norge, Verdighetscenteret, Nasjonalforeningen for folkehelsen, Senter for omsorgsforskning og Helsedirektoratet. Representantene vil være tilgjengelig for regionalt støtteapparat.

Arbeidsgruppen på tema *implementering* har nå i juni gjennomført en workshop med representanter fra regionalt støtteapparat og fagressurser fra Helsedirektoratet og Senter for omsorgsforskning. Innspill fra workshopen har gitt tydelige svar på hva som er regionalt støtteapparats behov for veiledning og støtte for å bistå kommunene med implementering av reformen. Utvikling av veiledning og støtte på tema implementering er, med utgangspunkt i disse innspillene, nå i gang.

Helsedirektoratet har ambisjoner om å komme i gang med støtte og veiledning på reformens fem innsatsområdene i løpet av høsten. For mer og oppdatert informasjon om arbeidet med støtte og veiledning, se [nettsiden](#).

Nytt tilskudd til aktivitetstilbud

Det er innført omfattende tiltak for å hindre spredning av koronaviruset. I den forbindelse vil det være noen begrensninger i forhold til å besøke personer i institusjoner med sårbare grupper. En av de gruppene som er særskilt sårbare, er nettopp eldre personer som er langtidsboende i sykehjem og beboere i omsorgsboliger med heldøgnsbemanning.

For at disse personene får aktive og meningsfulle hverdager og sosial kontakt med sine nærmeste, er det nå laget et tilskudd for å stimulere til innovative tiltak for å opprettholde aktivitet og sosial kontakt. Tilskuddet skal gå til implementering av tiltak som bidrar til gode opplevelser for den enkelte. Les mer [her](#).

Felles innsats for et aldersvennlig Norge

Vi lever lenger, vi blir flere eldre og er friskere – det er en suksesshistorie og er et av våre viktigste helsemål. Samtidig blir vi færre yrkesaktive nordmenn som står bak hver pensjonist. Dette blir ofte presentert som en trussel mot velferdsstaten og en utfordring for helse- og omsorgstjenestene i kommunene.

Målgruppen for Leve hele livet-reformen er eldre over 65 år. Det er en stor og svært mangfoldig aldersgruppe med hensyn til aldersspenn, helse og livssituasjon forøvrig. Ikke på langt nær alle har behov for hjelp eller omsorg. Faktisk er det bare 12–13 prosent av eldre i aldersgruppen 67–79 år



som har behov for pleie- og omsorgstjenester. De mange, friske, spreke og aktive eldre representerer en ressurs for samfunnet. For å kunne nyttiggjøre denne ressursen blir det viktig å tilrettelegge for involvering og inkludering av seniorenne.

Arbeidet med reformen berører alle samfunnsområder, markeder, sektorer og befolkningen for øvrig. Derfor har mange pekt på at "Leve hele livet" er mer enn en eldrereform; det er en tverrsektoriell reform som skal bidra til å løse "demografifloken".

I reformarbeidet ønsker vi derfor å ha stor oppmerksomhet om bl.a. proaktive og forbyggende tilbud og tjenester og på samarbeid og samhandling på tvers av sektorer. De fleste ønsker å delta og greie seg selv så lenge som mulig, og det er også det beste for felleskapet og framtidig bærekraft.

Kontakt

Thorstein Ouren

Prosjektleder, Leve hele livet, Helsedirektoratet

+47 468 99 410

levehelelivet@helsedir.no

Ingrid Køhler Knutsen

Prosjektleder, Aldersvennlig Norge, Helsedirektoratet

+47 402 26 475

aldersvennlignorge@helsedir.no

